

Ongelmiin apu VENNY-menetelmällä!

Visuaaliset eli näönvaraiset hahmotusvaikeudet voivat korjaamattomina olla suuri este ja ongelmien aiheuttaja lapsen ja nuoren elämässä niin koulusuoriutumisen, tasapainoisessa emotionaaliossa kehityksessä kuin sosiaalisessa kanssakäymisessäkin.

Ne saattavat myös olla sosioemotionaalisten ongelmien pohjimmainen ja perimmäinen syy. Korjaamattomina visuaaliset hahmotusvaikeudet voivat ilmetä myöhemmin myös ongelmina vastata työelämän kasvaviin vaatimuksiin ja lopulta johtaa yhteiskunnasta syrjäytymiseen.

Koska visuaaliset hahmotusvaikeudet ovat kuitenkin useimmiten kuntoutettavissa, ja mahdolliset seurannaisongelmat näin estettävissä, olisi tämän asian hoitamiseen myös yhteiskunnan taholta panostettava merkittävästi. VENNY-menetelmän avulla ennaltaehkäisevä, kartoittava ja kuntouttava opetus koulussa tai kotona voisi olla huomattava apu lapsen/nuoren yhteiskunnassa selviytymiseen ja myös syrjäytymisen ehkäisemiseen. Jokaisen lasten tai nuorten parissa työskentelevän olisi tärkeä tuntea asia voidakseen tarvittaessa auttaa häntä saamaan apua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Visuaaliset eli näönvaraiset toiminnot ja niiden hierarkkinen luonne

Visuaalisella hahmottamisella tarkoitetaan tässä kykyä saada havainnoimalla tarkkaa tietoa itsestä ja ympäröivästä maailmasta, sen erilaisista tilanteista ja siihen liittyvistä kokemuksista. Visuaalinen hahmottaminen on siis yksinkertaisesti sitä, miten ymmärrämme näkemämme. Lapsen kehityksessä näönvaraisilla toiminnoilla on erityisen tärkeä moniulotteinen, hierarkkinen luonne, sillä näköinformaation vastaanoton ja tulkinnan lisäksi toiminnalle on keskeistä sen yhdistäminen muuhun aistitietoon, sisäisiin mielikuviin ja motorisiin suorituksiin. Sillä on myös selkeä yhteys kognitiivisten tiedonkäsittelytaitojen (ajattelu, päättely, havaitseminen, kielelliset toiminnot ja muisti) kehittymiseen sekä lapsen/nuoren sosiaaliseen sopeutumiseen, persoonallisuuden rakentumiseen ja kokonaisvaltaiseen psyykkiseen hyvinvointiin.

Lapsen ajattelu siirtyy näin asteittain kasvun myötä ja ymmärryksen lisääntymisen myötä konkreettisesta maailmasta, eli välittömästi nähdystä ja yleensä aistittavasta (minä, oma toiminta ja senhetkinen tilanne) vähitellen irti yhä abstraktimpaan ja moniulotteisempaan käsitemaailmaan.

Kehitysviive tai -häiriö visuaalisessa hahmottamisessa

Lapsen kehittymiseen liittyvät ongelmat voivat tehdä lapsen havaintokokemuksista huonommin jäsentyneitä tai jopa vääristyneitä. Silloin ympäröivä maailma, sen kokeminen eri aistein ja siinä liikkuminen sekä sen säännönmukaisuuksien oppiminen on tavallista vaikeampaa ja työläämpää. Lapsen oma toiminnallinen tekeminen ja aktiivinen sekä utelias maailmaan tutustuminen jäävät tällöin myös helposti vähemmälle (esim. käsi > käsitellä > käsittää, käsin tekeminen auttaa siis myös ymmärtämään). Suhtautuminen koko ympärillä olevaan maailmaan saattaa myös olla arkailevampaa ja varovaisempaa.

Monipuolinen ja aktiivinen näönvaraisen tiedon tarkka käsittely luo mahdollisuudet ja edellytykset hieno- ja karkeamotorisille kyvyille. Ne puolestaan ovat välttämätön perusta esim. tutkivalle leikille, oma-aloitteellisuuden kehittymiselle sekä syy- ja seuraussuhteiden sekä yleensä abstraktin käsitemaailman, loogisen päättelyn ja ongelmaratkaisun avautumiselle ja syvemmälle ymmärtämiselle.

Näönvarainen hahmottaminen kehittyy vielä pitkään varhaislapsuuden jälkeenkin ja sillä on siis selkeä yhteys yleiseen kognitiiviseen ja tasapainoiseen sosioemotionaaliseen kehitykseen.

Visuaaliset hahmotusvaikeudet esiintyvät usein ensimmäisellä ja toisella luokalla vain visuaalisella puolella, mutta kolmannesta luokasta, eli noin yhdeksännestä ikävuodesta eteenpäin, myös laajenevina ja syvenevinä oppimisen ongelmina.

Korjaamattomina ongelmat ilmenevät lapsen/nuoren kohdalla kielen tasolla kieliopillisten suhteiden ymmärtämisvaikeutena. Ongelmia ilmenee yläkäsitteissä ja myös abstrakteissa merkityksissä. Tämä näkyy lapsen/nuoren opiskelussa niin puhutun kuin luetun kielen ymmärtämisvaikeutena sekä myös hänen omassa ilmaisussaan. Erityisesti ongelmia esiintyy matemaattisten käsitteiden ja yleensä matemaattisen kielen ymmärtämisessä, sillä onhan matematiikka suhdejärjestelmä ja täynnä

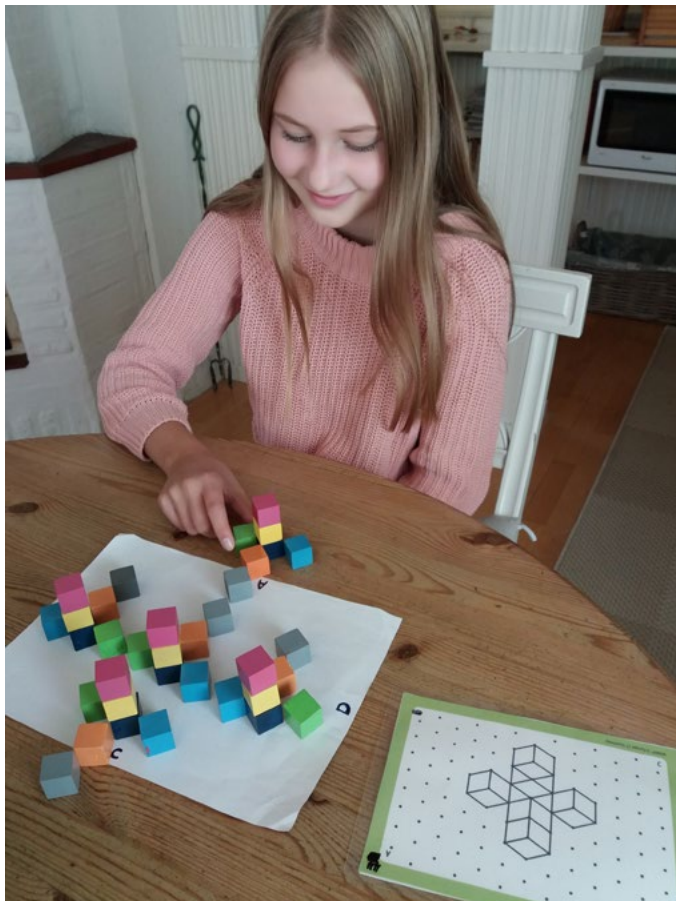
käsitteitä oleva kieli, ikään kuin oma kielensä, arkikielen sisällä. Korjaamattomina ongelman seurannaisilmiöt ovat merkittäviä oppimisen eri alueilla vaikuttaen koko lapsen/nuoren tulevaan elämään ja sen erilaisiin valintoihin. Myös maailmalla asia seurannaisongelmineen tunnetaan hyvin.

Visuaalinen hahmottaminen ja ongelmat vuorovaikutuksessa

Visuaalisten hahmotusvaikeuksien takia lapsella/nuorella saattaa olla vaikeuksia tulkita sanatonta viestintää, eli esim. kasvojen ilmeitä, eleitä, katseita, äänensävyjä, sopivaa sosiaalista välimatkaa ja yleensä erilaisia sosiaalisia tilanteita. Sopeutuminen kaveriryhmiin tai aikuisen ohjaukseenkin voi olla ongelmallista. Sanaton viestintä on kuin oma hienovarainen kielensä, jota lapsi ei kaikkine sävyineen ole oppinut ymmärtämään ja hallitsemaan. Vaikeissa

ja ahdistavissa tilanteissa saattavat myös erilaiset psyykkiset ja psykosomaattiset oireet ja jopa selittämättömät rai-
vonpuuskat olla mahdollisia, mikäli tilanne ylittää lapsen
senhetkisen asioiden käsittelykyvyn.

Sanattoman viestinnän hallinnan ongelmat voivat ai-
heuttaa lapselle ja nuorelle myös turhautumista ja ahdistu-
sta siitä syystä, että lapsi/nuori saattaa alisuoriutua omaan
todelliseen peruskapasiteettiinsa nähden. Sen seurauksena

voi hänen oma minäkuvansa vääristyä ja aiheuttaa epä-
varmuutta, jolloin puolestaan erilaiset uudet sosiaaliset
tilanteet saattavat aiheuttaa pelkoa ja välttelyä.

Miksi VENNY: Tavoite ja punainen lanka

VENNY on visuaalisten hahmotusvaikeuksien helposti
arjessa toteutettava ja systemaattisesti etenevä kartoitus- ja
kuntoutusmenetelmä. VENNY ohjeidenmukaisesti teh-
tynä vahvistaa kokonaisvaltaista kognitiivista suoriutumista
sekä lapsen/nuoren sosioemotionaalista tasapainoista kehi-
tystä. VENNY auttaa lasta/nuorta ymmärtämään ”oikein”
näkemäänsä **viiva- => pinta- => ja syvyytasoilla** etene-
mällä jo vahvasti hallinnassa olevilta näönvaraisen hahmot-
tamisen tasoilta yhä vaativampiin ja korkeampitasoisiin
visuaalisen hahmottamisen ulottuvuuksiin monipuolisten
harjoitteiden sekä yksilöllisen, tarvittaessa pidempiaikai-
senkin kuntoutuksen avulla.

Kun näönvaraisen hahmotuksen perustaa kuntoute-
taan systemaattisin harjoittein edeten ensin yksi-, sitten
kaksi- ja viimein kolmiulotteiselle tasolle (viiva->pin-
ta->syvyytaset), alkavat yleensä myös aiemmat visuaalis-
ten hahmotusvaikeuksien seurannaisilmiöinä esiintyneet
ongelmat vähitellen korjautua ja kuntoutua. Alempitasoiset
visuaalisen hahmotuksen toiminnot on siis saatava en-
sin kuntoon, jotta ylempitasoisten, niihin perustuvien ja
pohjautuvien toimintojen olisi mahdollista korjaantua.

Kuntouttavan opetuksen tuloksia

Säännöllisten systemaattisten VENNY-harjoitusten tuloksena:

- kielen ymmärtämiseen (kuullun/luetun) ja tuottamiseen (puhutun/kirjoitetun) liittyvät taidot paranevat
- matemaattisissa taidoissa tapahtuu selkeää paranemista
- kognitiiviset taidot oppimisen eri alueilla paranevat (ajattelu, päättely, havaitseminen, kielelliset toiminnot ja muisti)
- oman toiminnan ohjaukseen (OTO) liittyvät taidot vahvistuvat (monimutkainen visuaalinen prosessointi edellyttää etuotsalohkonalueiden toimintaa, joissa tapahtuu mm. suunnittelun organisointia ja päättelyä, impulssien hillintää ja oman toiminnan arviointia)
- keskittymis- ja tarkkaavaisuustaidot paranevat
- sosiaalisissa taidoissa tapahtuu vahvistumista
- koko koulusuoriutumisen parane
- oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi kohenee

VENNY, koulu ja yhteiskunnalliset säästöt

Koulussa koko luokan visuaalisten hahmotusvaikeuksien kartoituksen voi hoitaa yksi opettaja yhdessä oppitunnissa. Kuntoutus riippuu aina ongelman laajuudesta. Kuntoutukseen riittää ohjeita noudattaen alakoulussa yksi tunti viikossa (erityisopettaja, luokanopettaja, avustaja tai koti). Kuntoutumisen kesto VENNY -harjoitusten avulla on

yksilöllistä. Joillakin se voi tapahtua lyhyessä ajassa ja joillakin se puolestaan vaatii useamman vuoden harjoittelun. Materiaali kerran hankittuna toimii vuosia. Kuntoutusmateriaali on valmis kokonaisuus, helposti saatavissa ja helppokäyttöinen. (Early Learning, Tevella ja Funtor).

Venny -kuntoutus etenee siis systemaattisesti olemassa olevien materiaalien ja ohjeiden pohjalta rakentuen viiva>pinta>syvyys -tasoihin, sekä konkreettisiin että teoreettisiin harjoitteisiin. Käytössä ovat kartoitusosio VENNY 1, kuntoutuskirja VENNY 2 sekä syvyytason kartoitus- ja kuntoutuskuutiot VENNY 1&3 (sisältää sekä konkretia- että teorianharjoitukset syvyytastasolla).

Yhden nuoren syrjäytyminen pysyvästi työmarkkinoilta aiheuttaa Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan yhteiskunnalle noin miljoonan euron kustannukset (RDILEX, TrVM1/2014) puhumattakaan inhimillisestä kärsimyksestä.

Menetelmällä on vuodesta 2010 koulutettu mm. erityisopettajia, luokanopettajia, varhaiskasvattajia, avustajia, toimintaterapeutteja, lasten vanhempia jne.

VENNY -menetelmän kehittämistä on tukenut yli kymmenen vuotaa, vuoteen 2012 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) lasten neuropsykologian erikoispsykologin konsultaatioiden avulla. Menetelmää ovat tukeneet myös OPM/ Kelpohanke 2008–2010, Keksintösäätiö v:sta 2012, Keski-Uudenmaan Uusyrityskeskus 2012-, Henry Fordin Säätiö 2015. VENNY -menetelmällä on EU- ja USA -suojaus.

MAIJA KOIVULA,
FK, ERITYISOPETTAJA, ÄIDINKIELEN OPETTAJA
VENNY-VISIO OY
LISÄTIETOA VENNY-MENETELMÄSTÄ OSOITTEESSA
WWW.VENNYVISION.COM